

Evropský antibiotický den

Evropská iniciativa v oblasti zdraví

TISKOVÁ ZPRÁVA

V Praze, dne 18. listopadu 2009

Evropský antibiotický den upozorňuje na rizika spojená s nadužíváním antibiotik

Již podruhé se v letošním roce konají v České republice akce připomínající Evropský antibiotický den, který připadá na 18. listopadu. Tuto iniciativu organizuje Evropské centrum pro prevenci a kontrolu nemocí a podporuje ji Světová zdravotnická organizace. Jejím hlavním cílem je napomoci k zodpovědnému používání antibiotik a upozornit na rizika spojená s jejich nadužíváním.

Letošní akce jsou zaměřeny především na zvýraznění společné zodpovědnosti předepisujících praktických lékařů, pacientů a laické veřejnosti za správné používání antibiotik tak, aby byla předepisována pouze v situacích, kdy jsou pro léčbu nezbytná. **„Vzhledem k očekávanému vysokému výskytu chřipky je tento apel zvláště důležitý. Průběh chřipky jako virové infekce nemohou antibiotika ovlivnit, přesto jsou často předepisována, a také pacienti jejich předepsání mnohdy očekávají,“** upozorňuje Dana Jurásková, ministryně zdravotnictví a dodává: **„Zodpovědné používání antibiotik zabraňuje vzniku i šíření rezistentních bakterií a napomáhá tak k zachování jejich účinnosti pro budoucí generace.“**

Nejdůležitější aktivitou konanou v rámci Evropského antibiotického dne 2009 v České republice byl kulatý stůl, který proběhl 9. listopadu. Jeho účastníci se shodli na důležitých faktech a prioritách, jejichž řešení je nezbytné pro zachování účinnosti antibiotik v České republice:

<ul style="list-style-type: none"> • Ztráta klinické účinnosti antibiotik v důsledku šíření antibiotické rezistence je reálnou hrozbou, která zásadním způsobem ohrožuje zdraví veřejnosti.
<ul style="list-style-type: none"> • Rezistence hlavních bakteriálních původců respiračních infekcí (pneumokoky, hemofily) k základním antibiotikům volby (peniciliny) zůstává v České republice na velmi nízkých hladinách, které umožňují jejich bezpečné používání v terapii. Tento ukazatel je zatím velmi příznivý ve srovnání s Evropou.
<ul style="list-style-type: none"> • Některé bakterie vykazují v posledních letech znepokojivě rychlý vzestup rezistence. Například u nejčastějšího původce infekcí močových cest rychle stoupá odolnost k řadě klíčových antibiotik. V tomto případě patří ČR mezi země s nejhorsí situací v Evropě.
<ul style="list-style-type: none"> • Znovu pokračuje vzestup rezistence <i>Streptococcus pyogenes</i> (původce angíny) k makrolidovým antibiotikům. V České republice se nepodařilo zachovat nízkou úroveň spotřeby makrolidů.
<ul style="list-style-type: none"> • Celková ambulantní spotřeba antibiotik je v České republice na střední úrovni ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. V posledních několika letech však spotřeba poměrně rychle narůstá.
<ul style="list-style-type: none"> • Používání základních antibiotik (penicilin, amoxicilin, nitrofurantoin), dlouhodobě klesá. Pod vlivem intenzivního marketingu se naopak trvale zvyšuje preskripce alternativních, širokospektrých a také nákladných antibiotik, která jsou epidemiologicky riziková a jejichž nadužívání vede k rychlému vzestupu rezistence.
<ul style="list-style-type: none"> • Je třeba posílit systém sledování antibiotické rezistence v České republice a zajistit optimální podmínky pro jeho dlouhodobou činnost tak, aby mohl být včas zaznamenán výskyt nebezpečné rezistence, určeny příčiny a zavedena účinná opatření.
<ul style="list-style-type: none"> • Je třeba zajistit dostupnost strukturovaných údajů o spotřebě antibiotik, aby mohl být průběžně sledován její vývoj a při zjištění excesů mohla být organizována adekvátní opatření omezující nadužívání, a mohla být objektivně hodnocena jejich účinnost.
<ul style="list-style-type: none"> • Je třeba vytvořit účinný systém podpory racionálního předepisování antibiotik v primární péči ve spolupráci profesních organizací praktických lékařů pro děti a dospělé, antibiotických středisek a zdravotních pojišťoven.
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora racionální preskripce antibiotik nemůže vést k dlouhodobému a udržitelnému zlepšení, bude-li zaměřena pouze na segment primární péče.
<ul style="list-style-type: none"> • Pro účely podpory racionálního předepisování antibiotik je třeba vytvořit a zavést odborně podložené, srozumitelné a vypovídající indikátory kvality používání antibiotik.
<ul style="list-style-type: none"> • Je třeba všestranně podporovat zlepšování dostupnosti diagnostických nástrojů, které umožňují lepší rozlišení bakteriální a virové etiologie infekcí a cílenou indikaci antibiotické léčby v ordinacích praktických lékařů.
<ul style="list-style-type: none"> • Je třeba účinně koordinovat úsilí v prevenci a kontrole antibiotické rezistence v humánní a veterinární oblasti.
<ul style="list-style-type: none"> • Uvážlivé a střídme používání antibiotik je společnou zodpovědností předepisujících lékařů, pacientů a laické veřejnosti. Je třeba organizovat dlouhodobé kampaně zaměřené na lepší informovanost veřejnosti v zodpovědném používání antibiotik a zajistit jejich financování.
<ul style="list-style-type: none"> • Je třeba hledat vhodné způsoby vzdělávání laické veřejnosti v problematice ochrany před infekčními nemocemi včetně zásad zodpovědného používání antibiotik a prevence rezistence.
<ul style="list-style-type: none"> • Je třeba zahájit diskusi o etických aspektech antibiotické politiky a dospět ke konsensu stran specifických etických pravidel. Jejich formulace má přispět k nezávislosti doporučených postupů, vzdělávání v uvážlivém používání antibiotik i v objektivní interpretaci a využití výstupů sledování rezistence a spotřeby antibiotik.
<ul style="list-style-type: none"> • Ve shodě s Doporučením rady Evropské unie o uvážlivém používání antimikrobiálních látek v humánní medicíně je nezbytné dobudovat strukturu Národního antibiotického programu a

zajistit jeho efektivní činnost na centrální, regionální a lokální úrovni. Zejména je třeba inovovat a všestranně podpořit činnost existující sítě antibiotických středisek.

Tiskové konference se účastnili: ministryně zdravotnictví Dana Jurásková, ředitel odboru komunikace s veřejností a tiskový mluvčí Mgr. Vlastimil Sršeň, zástupce ČR v ECDC pro problematiku antibiotické rezistence MUDr. Vlastimil Jindrák, ředitelka kanceláře WHO v ČR MUDr. Alena Šteflová a vedoucí Národní referenční laboratoře pro antibiotika (SZÚ) MUDr. Helena Žemličková, Ph.D.